

WZPS-3.431.7.10.2023.ML

**PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ
przeprowadzonej w dniach 5-7 grudnia 2022 r.
w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Malechowie**

Jednostka kontrolowana: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Malechowie

Adres: 76-142 Malechowo 22A,

Numer Identyfikacyjny Jednostki: 003801700

Numer Identyfikacji Podatkowej: 669-117-25-85

Podmiot prowadzący: Wójt Gminy Malechowo

Kontrolę przeprowadzili:

- Małgorzata Lewińska – główny specjalista Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie Delegatura w Koszalinie,
- Marta Karbowskiak – inspektor wojewódzki Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie Delegatura w Koszalinie

na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego Nr 91/2021 z dnia 16 listopada 2022 r. Kontrolerzy złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z kontroli.

Akta kontroli str. 1 i 17-18

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań gminy określonych w ustawie o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia kontroli.

Kontrolą objęto następujące zagadnienia:

- struktura organizacyjna ośrodka pomocy społecznej,
- stan zatrudnienia i kwalifikacji osób zatrudnionych,
- ogólne założenia polityki społecznej gminy,
- tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (świadczenia pieniężne), w tym: prawidłowość kwalifikowania do poszczególnych rodzajów świadczeń, sposób przygotowania dokumentacji stanowiącej podstawę do przyznania świadczeń, terminowość wydawania decyzji administracyjnych i wypłacania świadczeń,
- sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne).

STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Kierownikiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie jest od 14 maja 1990 r. Pani Zdzisława Kubiak.

Nadzór nad kontrolowaną jednostką sprawuje Wójt Gminy Malechowo.

Kontrolę przeprowadzono w obecności Kierownika Ośrodka.

Jednostkę powołano na mocy Uchwały Nr X/34/90 Gminnej Rady Narodowej w Malechowie z dnia 7 marca 1990 r. w sprawie powołania jednostki budżetowej - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Statut Ośrodka przyjęto Uchwałą Nr XXXIX/293/2022 Rady Gminy w Malechowie z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie.

Regulamin Organizacyjny Ośrodka wprowadzono Zarządzeniem Nr 021.2.2021 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie z dnia 18 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie.

Nie wniesiono zastrzeżeń do zapisów zawartych w Statucie i Regulaminie Ośrodka.

Ośrodek posiada własną instrukcję kancelaryjną wprowadzoną Zarządzeniem Nr 021.5.2012 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej i instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania składnicy akt.

Kierownik i jeden z pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie posiadają upoważnienia Wójta Malechowa (dołączone do akt kontroli) do prowadzenia spraw i wydawania decyzji administracyjnych.

Akta kontroli str. 61-62

II. STAN ZATRUDNIENIA I KWALIFIKACJE OSÓB ZATRUDNIONYCH

W Ośrodku zatrudnionych jest 31 pracowników, w tym (w dniach kontroli) 3 pracowników socjalnych i 1 asystent rodziny.

Gmina Malechowo liczy 5.979 mieszkańców (zgodnie z przedłożonym *Zaświadczeniem o liczbie ludności* z Urzędu Gminy Malechowo).

Ośrodek w dniach kontroli spełniał warunek art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej w kwestii dotyczącej zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 tysięcy mieszkańców.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami pomocy społecznej powinny posiadać wykształcenie wyższe, specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz co najmniej 3 letni staż pracy w pomocy społecznej. Z przedstawionych podczas kontroli dokumentów oraz zestawienia pracowników wynika, iż Kierownik oraz pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie posiadają odpowiednie, wymagane przepisami cyt. ustawy kwalifikacje.

W kontrolowanym okresie pracownicy GOPS w Malechowie podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, m.in: „Rozwiązywanie problemów alkoholowych jako zadanie własne gminy i miasta. Nowy Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025” (uczestniczył 1 pracownik socjalny - 2021 r.), „Niebieska karta” (2 pracowników - 2021 r.), „Profesjonalne kadry instytucji pomocy i integracji społecznej” (1 pracownik - 2021 r.), „Bezpieczeństwo pracowników socjalnych w trakcie wykonywania czynności zawodowych” (3 pracowników socjalnych - 2022 r.).

Akta kontroli str. 66

W toku prowadzonych czynności kontrolnych ustalono, że wynagrodzenie zasadnicze pracowników socjalnych w dniu kontroli było wyższe od wynagrodzenia minimalnego. Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia w wysokości 400 zł. W GOPS Malechowo dodatek ten stanowi oddzielną składową i jest wypłacany łącznie z wynagrodzeniem do 27 dnia każdego miesiąca.

Akta kontroli str. 64

Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malechowie mieści się w budynku własności Gminy Malechowo. Ośrodek nieodpłatnie użytkuje 8 pomieszczeń biurowych na parterze budynku (łączna powierzchnia użytkowa 111,35 m²). Pozostałą część budynku zajmuje Urząd Gminy Malechowo.

GOPS w Malechowie wyposażony jest w odpowiedni sprzęt biurowy i komputerowy niezbędny do prawidłowej realizacji zadań. Warunki lokalowe oraz wyposażenie zapewniają sprawne funkcjonowanie jednostki.

Ośrodek pracuje z zastosowaniem sieciowego systemu informatycznego *OPIEKA* firmy ZETO Koszalin. Konserwacją systemu oraz wprowadzaniem zmian programowych zajmuje się autor programu w ramach umowy serwisowej. Kompleksową obsługę informatyczną Ośrodka sprawuje informatyk Urzędu Gminy w ramach umowy zlecenie.

Przyznane świadczenia wypłacane są w Kasie Banku Spółdzielczego w Malechowie Banku na podstawie przygotowanych list wypłat lub przekazywane na konta osobiste (ok. 80% zasiłków). Terminy wypłat świadczeń wskazane są w treści decyzji przyznających pomoc. Ponadto ustalony jest harmonogram wypłat świadczeń, który prezentowany jest na stronie BIP jednostki, a także na tablicy ogłoszeń w budynku GOPS oraz w banku.

Ośrodek dysponuje samochodem służbowym w celu sprawnego docierania pracowników socjalnych do odległych środowisk podopiecznych. Samochód dowozi także osoby niepełnosprawne do warsztatów terapii zajęciowej w Sławnie.

III. OGÓLNE ZAŁOŻENIA POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY

Rada Gminy Malechowo podjęła następujące uchwały:

- Nr XXV/182/2020 z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Malechowo na lata 2021-2026. Realizacja Strategii jest monitorowana. Kierownik GOPS corocznie przekazuje Wójtowi oraz Radzie Gminy Malechowo Raport ewaluacyjny, przygotowany przez zespół oceniający Strategię.
- Nr IV/42/2011 z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania;
- Nr VIII/52/2019 z dnia 9 kwietnia 2019 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla bezdomnych;
- Nr XXXIV/360/2014 z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie ustalenia zasad sprawienia pogrzebu na koszt gminy i określenia zasad zwrotu wydatków na pokrycie kosztów pogrzebu;
- Nr XXV/184/2020 z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 oraz Nr XXXVII/271/2021 z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022, zmieniona Uchwałą Nr XXXIX/295/2022 z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym na rok 2022. Corocznie sporządzane jest sprawozdanie z realizacji programów dot. uzależnień. Ostatnie przygotowano za rok 2021 i przekazano Wójtowi Gminy Malechowo w dniu 22 marca 2022 r. celem przekazania Radzie Gminy.
- Nr III/14/2018 z dnia 5 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2019-2023;
- Nr III/15/2018 z dnia 5 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnej pomocy w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
- Nr III/16/2018 z dnia 5 grudnia 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XV/169/2004 Rady Gminy w Malechowie z dnia 20 sierpnia 2004 r. w sprawie zasad zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej.

Sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej wraz z rekomendacjami

Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę, o której mowa w ust. 1 ustawy. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

GOPS w Malechowie corocznie przygotowuje Ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalną sytuacji społecznej i demograficznej gminy. Ostatnią, za rok 2021, sporządzono i przekazano Radzie Gminy Malechowo w dniu 25 kwietnia 2022 r. (Uchwała Nr XL/296/2022 Rady Gminy Malechowo z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie przyjęcia „Oceny zasobów pomocy społecznej Gminy Malechowo za 2021 r.”). Ocenę zasobów pomocy społecznej za rok 2020 przygotowano oraz przekazano Radzie Gminy Malechowo w dniu 14 kwietnia 2021 r. (Uchwała Nr XXIX/215/2021 Rady Gminy Malechowo z dnia 20 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia „Oceny zasobów pomocy społecznej Gminy Malechowo za 2020 r.”).

Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie

Obowiązek sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego określa art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 773) statystyka publiczna zapewnia rzetelne, obiektywne i systematyczne informowanie społeczeństwa, organów państwa i administracji publicznej oraz podmiotów gospodarki narodowej o sytuacji ekonomicznej, demograficznej, społecznej oraz środowiska naturalnego. Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach MRiPS-03 Ośrodek przekazał w wyznaczonym terminie. Nie wniesiono uwag do sporządzania powyższych sprawozdań.

GOPS w Malechowie sporządza corocznie *Sprawozdanie z działalności*. Ostatnie, za rok 2021, przekazano Przewodniczącemu Rady Gminy Malechowo dnia 22 marca 2022 r., a poprzednie, za 2020 r., przekazano Przewodniczącemu Rady Gminy Malechowo dnia 26 marca 2021 r.

IV. PRYZNAWANIE ŚWIADCZEŃ ORAZ SPOSÓB ORGANIZOWANIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Na podstawie losowo wybranych akt szczegółowo zbadano dokumentację osób korzystających z podstawowych form świadczeń pod względem:

- prawidłowości kwalifikowania do poszczególnych rodzajów świadczeń,
- sposobu przygotowania dokumentacji stanowiącej podstawę do przyznania świadczeń,
- terminowość wydawania decyzji administracyjnych i wypłacania świadczeń.

1. Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Pomocy w formie zasiłku stałego w 2021 r. udzielono 19 osobom, w tym 16 osobom samotnie gospodarującym. Na wypłatę zasiłków stałych, wydatkowano w tym okresie środki w wysokości 96.069 zł.

Sprawdzono dokumentację dotyczącą zasiłków stałych, składek na ubezpieczenie zdrowotne przyznanych na podstawie następujących decyzji:

Decyzja Nr 83/210/2022

Decyzja Nr 109/768/2021

Decyzja Nr 30/752/2021

Decyzja Nr 1/39/2022

Decyzja Nr 19/754/2021

Decyzja Nr 4/362/2021

Osoby, którym przyznano świadczenie spełniają warunki art. 37 ustawy o pomocy społecznej - niezbędne do przyznania zasiłku stałego i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Zgromadzona w aktach indywidualnych spraw dokumentacja jest kompletna, przejrzysta. Wnioski oznaczone są datą wpływu, terminowo przeprowadzane wywiady środowiskowe (zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej – nie rzadziej niż co 6 miesięcy), prawidłowo ustalana jest sytuacja rodzinna, zdrowotna i dochodowa. Poprawnie obliczano wysokość przyznanych zasiłków stałych. Akta spraw zawierają również dokumenty potwierdzające stan zdrowia oraz niepełnosprawność świadczeniobiorcy.

Nie wniesiono zastrzeżeń do zasadności przyznania pomocy ani zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji.

2. Świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”

W ramach ww. programu w 2021 r. ogółem z dożywiania skorzystało 245 osób z terenu funkcjonowania GOPS w Malechowie. Łączny koszt programu to 141.440,00 zł.

Główną formą wsparcia była pomoc w formie posiłków – skorzystało z nich 149 osób (w tym 47 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej oraz 102 uczniów szkół). Koszt zrealizowanych w 2021 r. posiłków wyniósł ogółem 72.945,00 zł. Udzielano także pomocy w postaci świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności - skorzystało z nich ogółem 96 osób na łączną kwotę 68.495,00 zł.

Posiłki dla osób z terenu objętego działaniem GOPS w Malechowie realizowane były w 6 placówkach: w 4 szkołach i 2 przedszkolach. W Szkole Podstawowej im. Kazimierza Górskiego w Lejkowie oraz Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Mikołaja Kopernika w Ostrowcu posiłki przygotowywane są i wydawane w funkcjonujących w tych placówkach kuchniach i stołówkach. W Szkole Podstawowej im. Noblistów Polskich w Niemicy oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Malechowie posiłki są wydawane w formie cateringu. Usługę tę świadczy „Restauracja Pod Dębem” w Malechowie – firma wyłoniona w drodze przetargu, który organizował Urząd Gminy w Malechowie.

Koszt jednego posiłku to średnio 5,78 zł. (wg danych ze sprawozdania z realizacji programu "Posiłek w szkole i w domu" za 2021 r. Dyrektorzy placówek odpowiedzialni są za organizację wydawania posiłków oraz monitorowanie ich jakości.

Dzieci i młodzież ucząca się w innych szkołach poza terenem gminy, wymagająca pomocy w tym zakresie, korzysta z żywienia zorganizowanego w szkole, do której uczęszcza. Po zakończeniu miesiąca GOPS rozlicza się z organizatorem żywienia na podstawie przedłożonych faktur lub not obciążeniowych.

W uzasadnionych przypadkach potrzebującym rodzinom udziela się pomocy w postaci świadczenia pieniężnego na zakup żywności, np. w okresie pandemii, gdy nauka prowadzona była w sposób zdalny.

Sprawdzono dokumentację dotyczącą ww. świadczeń przyznanych na podstawie następujących decyzji:

Świadczenie pieniężne

Decyzja Nr 7/629/2021

Decyzja Nr 22/769/2021

Decyzja Nr 49/599/2021

Decyzja Nr 172/586/2021

Decyzja Nr 123/597/2021

Decyzja Nr 5/575/2021 (świadczenie zostało przyznane i wypłacone na miesiąc następny niż data złożenia wniosku)

Decyzja Nr 47/627/2021

Decyzja Nr 3/564/2021 (świadczenie zostało przyznane i wypłacone od miesiąca następnego niż data złożenia wniosku)

Świadczenie niepieniężne - posiłki

Decyzja Nr 50/416/2022

Decyzja Nr 15/468/2022

Decyzja Nr 14/466/2022

Decyzja Nr 16/618/2021

Decyzja Nr 15/617/2021

Decyzja Nr 7/435/2022

Decyzja Nr 137/390/2022

Decyzja Nr 136/389/2022

Decyzja Nr 64/430/2022

Decyzja Nr 23/32/2022 (świadczenie przyznano z datą wcześniejszą niż data wydania decyzji)

Decyzja Nr 139/432/2022

Decyzja Nr 134/642/2021

Decyzja Nr 133/641/2021

Warunki uczestnictwa w Programie określone są w przepisach Uchwały NR 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, a tryb przyznawania świadczeń pieniężnych reguluje art. 39 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

Rada Gminy Malechowo przyjęła Uchwałę Nr III/15/2018 z dnia 5 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnej pomocy w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na

zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz Uchwałę Nr III/16/2018 z dnia 5 grudnia 2018 r. zmieniającą uchwałę Nr XV/169/2004 Rady Gminy w Malechowie z dnia 20 sierpnia 2004 r. w sprawie zasad zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej. Uregulowano tymi aktami zasady oraz kryteria dochodowe uprawniające do uzyskania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w ramach omawianego Programu.

Przyjęto ponadto Uchwałę Nr III/14/2018 z dnia 5 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2019-2023, umożliwiającą udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy w formie posiłku na wniosek dyrektora szkoły. Na podstawie *Sprawozdania z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” za 2021 r.* ustalono, że w kontrolowanym okresie udzielono takiej pomocy na rzecz 10 dzieci.

W podstawach prawnych decyzji przyznających zasiłki pieniężne lub pomoc w postaci posiłku (świadczenie niepieniężne) powoływano się jedynie na Uchwałę Nr 140 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Nie powoływano się jednak (co jest szczególnie ważne w przypadku osób przekraczających ustawowe kryterium dochodowe z art. 8 ust. 1 ustawy) na Uchwały Rady Gminy Malechowo w sprawie podwyższenia kwot, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, uprawniających do zasiłku celowego na zakup posiłku lub produktów żywnościowych, regulującą zasady oraz kryteria dochodowe uprawniające do uzyskania świadczeń pieniężnych w ramach omawianego Programu, a także na uchwałę w sprawie odstąpienia od żądania zwrotu za udzielone w ramach omawianego programu posiłki (art. 96 ust. 4 ustawy).

Ponadto w decyzjach przyznających pomoc niepieniężną używano sformułowania „pomoc w postaci opłacenia posiłków (obiadów)”, a nie jak wynika z art. 36 pkt 2 lit j ustawy o pomocy społecznej - „pomoc w postaci posiłku”.

W dwóch analizowanych sprawach świadczenie pieniężne zostało przyznane i wypłacone za miesiąc następny niż data złożenia wniosku., co jest niezgodne z art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej - *świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją.*

W jednym przypadku świadczenie niepieniężne przyznano z datą wcześniejszą niż data wydania decyzji w sprawie. Z istoty świadczeń niepieniężnych wynika jednak, że nie mogą być przyznane z datą wsteczną, gdyż o ich przyznaniu decyduje aktualna sytuacja osoby uprawnionej, ustalona zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto ze specyfiki świadczeń niepieniężnych wynika, że mogą być one realizowane dopiero po podjęciu przez kierownika ośrodka decyzji o ich udzieleniu. Świadczenie niepieniężne może zatem zostać przyznane z mocą wsteczną, może być udzielone jedynie na przyszłość (Wyrok NSA z dnia 30 kwietnia 2020 r. I OSK 4131/18).

Akta kontroli str. 71-91 i 154-163

3. Zasiłki okresowe

Zasiłek okresowy przyznawano osobom lub rodzinom o dochodach niższych niż ustawowe kryterium dochodowe oraz o zasobach niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych.

Zasiłki okresowe przyznawane były w 2021 r. głównie z powodu bezrobocia (dla 61 osób ze 79 ogółem przyznanych). Łącznie wydatkowano kwotę 114.740 zł (całość wypłacana była w ramach dotacji celowej).

Sprawdzono dokumentację dotyczącą zasiłków okresowych, przyznanych na podstawie następujących decyzji:

Decyzja Nr 6/107/2022

Decyzja Nr 6/103/2022

Decyzja Nr 44/58/2022

Decyzja Nr 23/57/2022

Decyzja Nr 20/28/2022

Decyzja Nr 53/43/2022

Decyzja Nr 79/94/2022 (świadczenie zostało przyznane i wypłacone od miesiąca następnego niż data złożenia wniosku)

Decyzja Nr 6/628/2021

Po przeanalizowaniu postępowania w powyższych sprawach zespół kontrolujący stwierdził, że kwota przyznawanego i wypłacanego zasiłku okresowego stanowiła 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, a jej dochodem. Gmina Malechowo nie skorzystała z możliwości podwyższenia minimalnych kwot zasiłku okresowego w drodze uchwały. Art. 147 ust. 7 w związku z art. 38 ustawy o pomocy społecznej określa, że gminy otrzymują dotację celową na pokrycie wydatków na zasiłki okresowe w wysokości minimalnego zasiłku okresowego w wysokości 50% różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby samotnie gospodarującej względnie rodziny.

Skontrolowane sprawy spełniają warunki art. 38 ustawy o pomocy społecznej niezbędne do przyznania zasiłku okresowego. Zgromadzona w aktach indywidualnych spraw dokumentacja jest kompletna. Wnioski oznaczone są datą wpływu, terminowo przeprowadzano wywiady środowiskowe, ustalano sytuację rodzinną, mieszkaniową, zdrowotną i dochodową świadczeniobiorcy. Poprawnie obliczano wysokość przyznanych zasiłków okresowych. Akta spraw zawierają również w razie potrzeby dokumenty potwierdzające stan zdrowia lub niepełnosprawność świadczeniobiorcy.

W jednej ze skontrolowanych spraw świadczenie przyznane zostało nie od miesiąca, w którym złożono wniosek, a od miesiąca następnego, co jest niezgodne z art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej - *świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją.*

Nie wniesiono innych zastrzeżeń do zasadności przyznania pomocy ani zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji.

4. Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe

Pomocą w formie zasiłku celowego objęto w 2021 r. 114 osób, w tym 17 osobom przyznano zasiłki celowe specjalne. Ogólnie na tę formę pomocy wydatkowano kwotę 81.523 zł, w tym na zasiłki celowe specjalne 6.250 zł. Zasiłki celowe przyznawano najczęściej na pokrycie części kosztów leczenia, zakupu leków, opału, żywności, odzieży i środków higienicznych, kosztów remontu, opłaty mieszkaniowe oraz inne cele bytowe.

Sprawdzono dokumentację dotyczącą ww. zasiłków przyznanych na podstawie następujących decyzji:

Decyzja Nr 43/610/2021
Decyzja Nr 164/646/2021
Decyzja Nr 8/288/2022
Decyzja Nr 74/21/2022
Decyzja Nr 63/613/2021
Decyzja Nr 75/578/2021
Decyzja Nr 22/31/2022
Decyzja Nr 68/482/2022

Skontrolowane sprawy spełniają warunki art. 39 ust. 1 i 2 oraz art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej niezbędne do przyznania zasiłków celowych oraz specjalnych zasiłków celowych. Wnioski o przyznanie omawianych zasiłków oznaczone są datą wpływu, terminowo przeprowadzono wywiady środowiskowe, ustalano sytuację rodzinną, mieszkaniową, zdrowotną i dochodową świadczeniobiorcy. Wskazywano cel, na jaki przyznano świadczenie oraz wskazywano datę jego wypłaty.

Nie wniesiono zastrzeżeń do zasadności przyznania pomocy ani zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji.

5. Skierowania i odpłatność za pobyt osób skierowanych do domów pomocy społecznej

W kontrolowanym okresie kierowano i ponoszono odpłatność za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Tą formą pomocy objęto w 2021 r. 7 osób i poniesiono koszty pobytu w wysokości 218.071 zł.

W kontrolowanym okresie w wyniku konieczności zapewnienia całodobowej opieki i pielęgnacji do DPS-ów skierowano: w 2021 r. - 2 osoby, nikomu nie odmówiono pomocy w tej formie. Ponadto w 2022 r. jeden mieszkaniec Malechowa oczekiwał na umieszczenie w DPS dla osób psychicznie chorych. Przewidywany termin przyjęcia do Domu (jak wynika z informacji PCPR w Koszalinie) to II kwartał 2023 r.

Sprawdzono dokumentację dotyczącą kierowania i odpłatności za pobyt w ww. placówkach przyznanych na podstawie następujących decyzji:

Decyzja Nr 1/280/2021
Decyzja Nr 2/355/2021
Decyzja Nr 32/153/2022
Decyzja Nr 30/562/2021
Decyzja Nr 3/166/2021

Decyzja Nr 4/499/2021
Decyzja Nr 5/155/2022
Decyzja Nr 15/167/2021
Decyzja Nr 16/281/2021
Decyzja Nr 17/156/2022
Decyzja Nr 18/298/2022
Decyzja Nr 13/186/2022

Skierowane osoby spełniają warunki określone w art. 54 ustawy o pomocy społecznej niezbędne do przyznania całodobowej opieki w ww. placówkach.

Zgromadzona w aktach indywidualnych spraw dokumentacja jest kompletna, przejrzysta, prawidłowo ustalana jest sytuacja rodzinna, zdrowotna, dochodowa oraz poprawnie obliczona odpłatność mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej, terminowo przeprowadzane są wywiady środowiskowe (zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej – nie rzadziej niż co 12 miesięcy).

Nie wniesiono zastrzeżeń do zasadności przyznania pomocy ani zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji.

6. Kierowanie do środowiskowych domów samopomocy

Na terenie Gminy nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy. Z pisemnej informacji Kierownika wynika, że na podstawie analizy zapotrzebowania w środowisku lokalnym ustalono, iż nie występuje konieczność udzielania pomocy w tym zakresie.

Akta kontroli str. 149

7. Usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Sprawdzono dokumentację dotyczącą przyznanych usług na podstawie następujących decyzji:

Decyzja Nr 2/41/2022
Decyzja Nr 23/68/2022
Decyzja Nr 4/9/2022
Decyzja Nr 5/10/2022
Decyzja Nr 6/8/2021
Decyzja Nr 49/29/2022

Usługi opiekuńcze sprawują na terenie Gminy Malechowo opiekunowie (7 osób) zatrudnieni w ramach umowy zlecenie.

W 2021 r. z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 15 osób, zrealizowano 4.542 godzin usług. Koszt realizacji ww. świadczeń wyniósł 98.181 zł. GOPS w Malechowie

w dniach kontroli pomocą w formie usług opiekuńczych obejmował 7 podopiecznych - starszych lub chorych, wymagających pomocy.

Każdy podopieczny oraz osoby składające wniosek uzyskują podczas wywiadu środowiskowego wszelkie informacje dotyczące warunków, kosztów oraz zasad odpłatności za usługi.

Zakres usług, zgodny z zapotrzebowaniem i stanem zdrowia strony, określony jest w treści decyzji przyznającej pomoc oraz wywiadzie środowiskowym. W treści decyzji wskazuje się ilość oraz częstotliwość przyznanych usług opiekuńczych. W miesięcznych *Kartach pracy opiekunki*, znajduje się także potwierdzenie realizacji przyznanych usług. Zawierają dane podopiecznego, opiekuna oraz wyszczególnienie daty usługi, zakresu godzinowego, liczby godzin, a także podpis podopiecznego i ewentualne uwagi.

W aktach podopiecznego znajduje się informacja lekarza o stanie zdrowia osoby ubiegającej się o pomoc w formie usług opiekuńczych oraz o konieczności pomocy innych osób w związku ze stanem zdrowia, ponadto, w razie potrzeby, dodatkowa, niezbędna dokumentacja medyczna.

Warunki sprawowania usług opiekuńczych w Gminie Malechowo reguluje Uchwała Nr IV/42/2011 z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

8. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W 2021 roku ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Gminie Malechowo skorzystała 1 osoba.

Sprawdzono dokumentację dotyczącą udzielenia omawianej pomocy na podstawie:

Decyzja Nr 4/82/2021

Decyzja Nr 5/285/2021

Decyzja Nr 6/5/2022

Decyzja Nr 7/5/2022

Decyzja Nr 8/336/2022

Decyzja Nr 9/338/2022

Decyzja Nr 10/371/2022

Decyzja Nr 11/372/2022

Osoba, której przyznano pomoc w tej formie, spełnia warunki art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z dnia 22 września 2005 r. (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.) niezbędne do przyznania ww. usług. Do akt sprawy dołączono dokumentację medyczną, potwierdzającą uprawnienia do korzystania z omawianych usług – zaświadczenia i opinie lekarza specjalisty z zakresu psychiatrii, orzeczenia o niepełnosprawności oraz inne informacje. W aktach sprawy znajduje się informacja o korzystaniu z pomocy w ramach systemu zdrowia lub edukacji.

Zakres usług wskazany jest w treści decyzji administracyjnej, przyznającej świadczenie. Realizacja usług potwierdzana jest miesięcznymi kartami „*Ewidencja godzin wykonywania umowy zlecenia*”, z wyszczególnieniem daty usług, ilością godzin oraz podpisem podopiecznego lub jego opiekuna, a także podsumowaniem ilości zrealizowanych usług w danym miesiącu.

W celu realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi GOPS w Malechowie zatrudnia w ramach umów cywilno-prawnych specjalistów z zakresu: logopedii, neurologopedii, oligofrenopedagogiki, fizjoterapii oraz terapii i diagnostyki integracji sensorycznej. Osoby te posiadają niezbędne wykształcenie i doświadczenie zawodowe do świadczenia usług przyznanych w kontrolowanym okresie przez GOPS w Malechowie.

Nie wniesiono zastrzeżeń do zasadności przyznania pomocy, jak również do prowadzonej w tych sprawach dokumentacji.

9. Schronienie

Gmina Malechowo nie prowadzi na swoim terenie schroniska, ogrzewalni ani noclegowni. W celu realizacji tego zadania Ośrodek współpracuje z takimi instytucjami na terenie innych gmin, zawierając z nimi stosowne umowy lub porozumienia.

Sprawdzono dokumentację dotyczącą udzielenia schronienia na podstawie:

Decyzja Nr 17/65/2021

Decyzja Nr 20/775/2021

Decyzja Nr 10/57/2021

Decyzja Nr 7/787/2021

Decyzja Nr 8/191/2022

Decyzja Nr 82/774/2021

Decyzja Nr 38/779/2021

Osoby, którym udzielono pomocy w formie schronienia, spełniają warunki art. 17 ust. 1 pkt 3 i art. 48 ustawy o pomocy społecznej niezbędne do przyznania ww. pomocy.

Z klientami umieszczonymi w schroniskach dla osób bezdomnych zawierano kontrakty socjalne. Kierownika jednostki pouczono podczas kontroli o zasadach dotyczących poprawnego sporządzania i oceniania realizacji postanowień, zawartych w kontraktach.

Zgodnie z art. 48a ust. 11 ustawy o pomocy społecznej *wojewoda prowadzi rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach*”. Natomiast art. 48a ust. 11 c stanowi, iż *gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania*.

GOPS w Malechowie dokonał w dniu 29 czerwca 2021 r. zgłoszenia do rejestru Wojewody Zachodniopomorskiego miejsc w schroniskach dla bezdomnych.

Zasady udzielania schronienia i odpłatności określono w Uchwale Nr VIII/52/2019 z dnia 9 kwietnia 2019 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla bezdomnych.

10. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki

Zgodnie z art. 53a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej postanowieniem sądu. Udzielenie świadczenia w tej postaci nie wymaga przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

W 2021 r. wypłacano wynagrodzenie za sprawowanie opieki 2 osobom na łączną kwotę 21.561 zł.

W aktach spraw zgromadzono niezbędną dokumentację: wnioski, postanowienia sądu o przyznaniu wynagrodzenia za sprawowanie opieki prawnej nad osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną. Nie wniesiono zastrzeżeń do realizacji świadczenia.

11. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych

Do zadań własnych o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej) należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych, a od 1 listopada 2023 r., zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej - mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie Gmina Malechowo nie realizowała ww. zadania. Natomiast jego obligatoryjny charakter wymaga w szczególności zbadania potrzeb w zakresie tworzenia mieszkań chronionych na terenie gminy, podjęcia niezbędnych działań w tym kierunku oraz uregulowania sposobu postępowania w przypadku konieczności zapewnienia miejsca w takim mieszkaniu. W wyniku analizy dokumentu strategicznego Gminy zespół kontrolujący ustalił, że Strategia nie zawiera analizy potrzeb w zakresie mieszkań chronionych. Jest jedynie stwierdzenie (Analiza SWOT w zakresie niepełnosprawności), że słabą stroną stanowi *brak mieszkań chronionych*. Zadanie określone w art. 17 ust. 1 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej nie jest zatem realizowane. Każdy organ administracji jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy.

Akta kontroli str. 147

PRACA SOCJALNA Z OSOBĄ LUB RODZINĄ I ŚRODOWISKIEM LOKALNYM

Rodziny z terenu Gminy Malechowo pozostawały 2021 roku w trudniej sytuacji życiowej i korzystały z pomocy Ośrodka głównie z powodu ubóstwa (119 rodzin), bezrobocia (84 rodziny), długotrwałej lub ciężkiej choroby (62 rodziny) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (60 rodzin).

W kontrolowanym okresie, w wyniku pracy socjalnej oraz współpracy z innymi instytucjami (m.in. Powiatowym Urzędem Pracy, Urzędem Gminy, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, PCPR, opieką zdrowotną, CIS, oświatą, stowarzyszeniami i innymi), osiągnięto szereg efektów w zakresie poprawy funkcjonowania klientów Ośrodka, m.in.:

- prace społecznie użyteczne oraz aktywizacja zawodowa (kierowanie do CIS w Rzyszczewie oraz osób niepełnosprawnych do ZAZ w Podgórkach) – skorzystało łącznie 47 osób,

- wsparcie w wypełnianiu wniosków o emerytury, renty, świadczenia uzupełniające w ZUS i KRUS uzyskało 26 osób,
- wsparcie w wypełnianiu wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności – 31 wniosków,
- wsparcie w sporządzaniu wniosków o alimenty, rozwody, odwołania od wyroków, ustanowienie opiekuna – 11 wniosków,
- pomoc w sporządzaniu pism do różnych instytucji (komornik, Prokuratura, banki i inne) – 14 wniosków,
- praca na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych podopiecznych (zakup pieców, nadzór nad remontem mieszkań, pozyskiwanie drzwi i okien z demontażu) – 9 rodzin,
- praca w kierunku systematycznego regulowania opłat – 15 rodzin,
- umawianie i odbywanie wizyt lekarskich wraz z podopiecznym – 22 osoby,
- wsparcie w zakresie terapii psychiatrycznej lub leczenia uzależnień – 8 osób,
- pomoc w wypożyczeniu sprzętu rehabilitacyjnego – 26 osób,
- wsparcie dla obywateli Ukrainy – 60 rodzin (wypełnianie wniosków do ZUS), 70 rodzin (wnioski na jednorazowe świadczenie 300 zł),
- zorganizowanie opału na zimę – 3 podopiecznych,
- motywowanie seniorów do uzyskania wsparcia w ramach „Korpusu Wsparcia Seniora” – 50 osób.

Na terenie Gminy Malechowo nie funkcjonują schroniska dla bezdomnych, nie ma również noclegowni, ogrzewalni ani innych placówek dla bezdomnych, dziennego domu pobytu, domu dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży. W celu zabezpieczenia schronienia osobom bezdomnym Gmina Malechowo zawiera roczne umowy z ośrodkami wsparcia z terenu innych gmin:

- Stowarzyszenie Pomoc Nieuleczalnie Chorym i Bezdomnym „Pro Bono” Ośrodek dla Bezdomnych w Linowie, gm. Biały Bór,
- Stowarzyszenie „Pro Bono” na Rzecz Bezdomnych w Brodźcach,
- Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE.

Na terenie Gminy Malechowo nie odnotowano w kontrolowanym okresie obecności osób bezdomnych w obiektach niemieszkalnych. Natomiast w 2022 r. gmina finansowała pobyt 7 osób bezdomnych w instytucjach zapewniających schronienie, w tym 2 osób w schronisku z usługami opiekuńczymi. GOPS w Malechowie współpracuje w rozwiązywaniu problemu osób bezdomnych, a także zapewnienia opieki osobom starszym, samotnym czy niepełnosprawnym z Policją, sołtysami i rodzinami.

Współpraca z sołtysami istnieje również w procesie typowania osób starszych, samotnych do objęcia tzw. opieką na odległość w formie zapewnienia „opaski bezpieczeństwa” w ramach programu „Korpus wsparcia seniora”.

Akta kontroli str. 165-194

Gmina Malechowo korzysta z żywności w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020”. W kontrolowanym okresie pomocą w postaci artykułów żywnościowych objęto 900 osób na łączną wartość 174.442,10 zł (tonaż 34.555,28 kg).

W okresie objętym kontrolą w GOPS zawarto 17 kontraktów socjalnych (zgodnie z informacją zawartą w Sprawozdaniu MRiPS-03-R za 2021 r.). Podczas kontroli

przeanalizowano 5 z nich. Realizowano je zgodnie z założeniami, klienci wywiązują się z zobowiązań kontraktu, jednak nadal pozostają objęci pracą socjalną i pomocą Ośrodka. W aktach opisano szczegółowo sytuację osób i ich rodzin, a także określano cele i założenia kontraktu, ustalano daty oceny realizacji kontraktu, nadzorowano realizację zaplanowanych działań, sporządzano oceny i monitorowano sytuację osób realizujących kontrakt oraz po jego zakończeniu.

Zgodnie z danymi zawartymi w Sprawozdaniu rocznym z udzielonych świadczeń pomocy społecznej w roku 2021 pracą socjalną objęto 223 rodziny (776 osób w rodzinach), w tym 72 rodziny (228 osób) wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Ponadto Ośrodek udziela mieszkańcom Gminy wsparcia specjalistycznego:

- terapeuta rodziny realizuje pracę przez 4 godziny w miesiącu w formie rozmów telefonicznych, jak i spotkań, w zależności od potrzeb i ustaleń z pracownikami GOPS – w 2021 r. odbyło się 66 godzin spotkań z podopiecznymi;
- konsultant ds. uzależnień realizuje pracę w każdą środę w godzinach od 14.00 do 16.00, w 2021 r. konsultant przeprowadził rozmowy z 80 osobami uzależnionymi i współuzależnionymi;
- radca prawny realizuje zadania w GOPS w każdą środę w godzinach od 8.30 do 10.30, w 2021 r. udzielił porad prawnych w formie sporządzenia pism sądowych i egzekucyjnych dla 73 mieszkańców Gminy Malechowo.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej działa Punkt Informacji dla Osób Niepełnosprawnych. Dyżur pełni codziennie pracownik socjalny od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Ośrodka. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby z terenu gminy, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, a także osoby z ich otoczenia lub przedstawiciele podmiotu, działającego na rzecz osób niepełnosprawnych. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje program osłonowy z zakresu pomocy społecznej, skierowany do osób niepełnosprawnych, którego głównym celem jest wsparcie finansowe ze strony samorządu osób niepełnosprawnych, które nie są w stanie przewycięzać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne zasoby i możliwości. W 2021 roku do Ośrodka wpłynęło 69 wniosków o pomoc finansową z czego 68 zostało rozpatrzone decyzją pozytywną, a 1 decyzją odmowną. Na program osłonowy w 2021 roku wydatkowano kwotę 7.828,62 zł, która pochodziła ze środków własnych gminy.

Gmina Malechowo wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Malechowie w 2022 roku realizowała resortowy Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa”. Program dofinansowany był ze środków Funduszu Solidarnościowego. Środki finansowe, które otrzymała gmina w 2022 roku na realizację ww. programu to 39.168,00 zł. Z programu skorzystało 5 osób, którego zadaniem było zapewnienie członkom rodzin odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację. Usługi opieki wytchnieniowej były realizowane w ramach pobytu dziennego osoby wykonującej usługi opieki w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.

W związku z wybuchem wojny na Ukrainie w 2022 roku wielu obywateli tego kraju uciekło do Polski. W związku z tym, zgodnie z systemem pomocy dla uchodźców wojennych, obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej

Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny i który został wpisany do rejestru PESEL, przyznawano świadczenia pieniężne i niepieniężne, na zasadach i w trybie ustawy o pomocy społecznej, a także pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił jednorazowych świadczeń dla obywateli Ukrainy na ogólną kwotę 41.400 zł dla 138 osób.

W związku z ogłoszeniem w kraju stanu epidemii Covid-19 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malechowie wprowadził zalecane wytycznymi Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej ograniczenia w zakresie bezpośredniej obsługi klientów. Zawieszono działalność placówek wsparcia dziennego, a zatrudnieni pracownicy, zaopatrzeni w maszyny do szycia, przystąpili do szycia maseczek na potrzeby mieszkańców gminy oraz Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie. Zajmowali się również dystrybucją maseczek i środków dezynfekcyjnych dla mieszkańców Gminy, prowadzili akcje informacyjne na temat zasad zapobiegania zakażeniu i rozprzestrzenianiu się zachorowań oraz przekazywali wskazówki Głównego Inspektora Sanitarnego.

Apelowano do mieszkańców Malechowa o ograniczenie do niezbędnego minimum osobistych kontaktów z pracownikami Ośrodka i wykorzystanie dostępnych środków komunikacji (np. telefon). W tym okresie pracownicy socjalni, w oparciu o art. 15 o ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o *szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (t.j. Dz.U. z 2020 r. Nr 1842 ze zm.) wywiady rodzinne przeprowadzali w miejscu zamieszkania świadczeniobiorców tylko w wyjątkowych przypadkach, szczególnie u osób ubiegających się o pomoc po raz pierwszy, gdy zachodziła wątpliwość co do poprawności danych lub gdy niezbędna była interwencja w środowisku. W większości przypadków wyjazdy pracowników socjalnych do środowisk zostały zawieszane. Pozostałe ustalenia następowały głównie telefonicznie lub na podstawie dostarczonej do jednostki dokumentacji.

GOPS przystąpił do realizacji Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Wspieraj Seniora”, którego celem było zapewnienie usługi wsparcia seniorów w wieku 70 lat i więcej, pozostających w domach. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykułów spożywczych oraz środków higieny osobistej.

W okresie zamknięcia placówek edukacyjnych wnioskodawcom przyznawano w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności w celu przygotowania gorącego posiłku.

Pośród pracowników Ośrodka, ze względu na częste kontakty z mieszkańcami gminy, została zorganizowana akcja szczepień.

W aktach kontroli znajdują się informacje Kierownika GOPS w Malechowie na temat organizacji posiłków, pracy socjalnej oraz innych działań Ośrodka na rzecz lokalnej społeczności.

Akta kontroli str. 145-218

PODSUMOWANIE KONTROLI

Na podstawie zbadanej w trakcie kontroli dokumentacji ogólnej oraz spraw indywidualnych nie stwierdzono nieprawidłowości co do merytorycznej zasadności przyznawania poszczególnych rodzajów świadczeń. Rodziny spełniały kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

W trakcie czynności kontrolnych oraz w podsumowaniu kontroli wyjaśniono zagadnienia z zakresu kontroli, a także omówiono z Kierownikiem ustalenia, opisane w treści niniejszego protokołu:

- Do zadań własnych o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej) należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych, a od 1 listopada 2023 r., zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej - mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie Gmina Malechowo nie realizowała tego zadania.
- W dwóch spośród ośmiu skontrolowanych spraw przyznano i wypłacono świadczenie pieniężne w ramach programu „*Posiłek w szkole i w domu*” za miesiąc następny niż data złożenia wniosku., co jest niezgodne z art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej - *świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją*. Podobna sytuacja wystąpiła w przypadku jednego spośród ośmiu analizowanych zasiłków okresowych.
- W jednym przypadku spośród 13 skontrolowanych świadczenie niepieniężne w ramach programu „*Posiłek w szkole i w domu*” przyznano z datą wcześniejszą niż data wydania decyzji w sprawie. Z istoty świadczeń niepieniężnych wynika jednak, że nie mogą być przyznane z datą wsteczną, gdyż o ich przyznaniu decyduje aktualna sytuacja osoby uprawnionej, ustalona zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto ze specyfiki świadczeń niepieniężnych wynika, że mogą być one realizowane dopiero po podjęciu przez kierownika ośrodka decyzji o ich udzieleniu. Świadczenie niepieniężne może zatem zostać przyznane z mocą wsteczną, może być udzielone jedynie na przyszłość (Wyrok NSA z dnia 30 kwietnia 2020 r. I OSK 4131/18). Uchybienie to miało jednak charakter incydentalny, zatem Kierownika Ośrodka pouczono o prawidłowej procedurze przyznawania omawianych świadczeń.

Stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości wynikały z omyłki podczas przygotowywania dokumentacji oraz braku wnikliwej kontroli dokumentacji przed wydaniem decyzji w sprawie, a także z niepoprawnej interpretacji przepisów. Skutkiem są nieprawidłowe daty udzielania pomocy w formie świadczeń pieniężnych we wskazanych sprawach.

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji stwierdzono, że w dniach 1-3 lutego 2017 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Malechowie przeprowadzono kontrolę kompleksową, w wyniku której działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie.

Dnia 2 marca 2017 r. podpisano Wystąpienie pokontrolne, w którym odstąpiono od wydania zaleceń.

Zgodnie z § 16 pkt 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285), protokół kontroli zawiera ocenę skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta. W wyniku przeprowadzonej kontroli działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

Przed podpisaniem protokołu kontroli, w ciągu 7 dni od daty otrzymania go do podpisu, kontrolowany może zgłosić zastrzeżenia na piśmie co do jego treści. Odmowa podpisania protokołu powinna być poprzedzona złożeniem pisemnych wyjaśnień przyczyn odmowy, co nie stanowi przeszkód do wszczęcia postępowania pokontrolnego.

Protokół sporządzono w dniu 17 listopada 2023 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Kontrolę odnotowano w Księżce kontroli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie pod pozycją nr 1/2022.

Malechowo, dnia

.....
Kierownik jednostki kontrolowanej

.....
Kontrolujący

Oświadczam, że w dniu zostałam zapoznana z treścią protokołu oraz otrzymałam jeden jego egzemplarz.

.....
Kierownik jednostki kontrolowanej

Właściwe podpisy na oryginale